

**YAZAR
DEĞERLENDİRMELERİ**

Bursa
İlk 250
Büyük Firma
Araştırması
2020

Ferda BESLİ
CEO
Besfin Finansal Hizmetler Danışmanlık A.Ş.
www.besfin.com

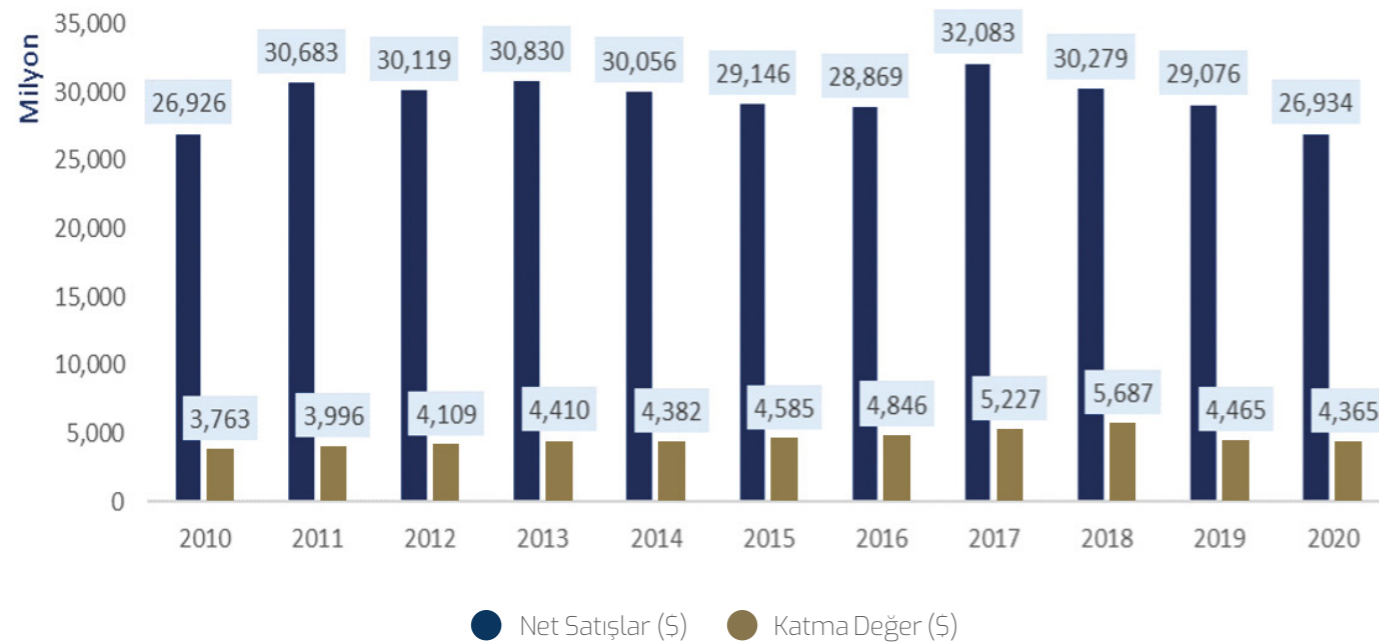

Sürdürülebilir Büyüme İçin İşletme Sermayesi Doğru Yönetilmeli

Bursa, Türkiye ekonomisi için en önemli illerden biri olup Türkiye'nin GSYH'si içinde %4'lük bir paya sahiptir. 2020 yılında da küresel pandemiye rağmen Türkiye ekonomisindeki mevcut konumunu korumayı sürdürmüştür. Bursa'nın başarısının temel dinamiklerine baktığımızda ihracat odaklı sanayi

sektörünün oluşturduğu pozitif katkı öne çıkmaktadır. Sanayi sektörünün yanı sıra Bursa yüksek teknoloji odaklı ürünlerle, aynı zamanda Türkiye'nin ilk Teknoloji Organize Sanayi Bölgesi' platformuna sahip olarak katma değerli üretimi ile öncü bir rol üstlenmektedir

BTSO Net Satışlar ve Katma Değer (\$)

2020 yılında, BTSO'nun Bursa'daki İlk 250 Büyük Araştırması'nda yer alan firma, küresel salgın yılında ekonomilerde yaşanan olumsuzluklarla katma değerde USD bazında azalış kaydetmişlerdir. Dolar bazında oluşturulan katma değerde yaklaşık %2 düşüş yaşanmıştır.

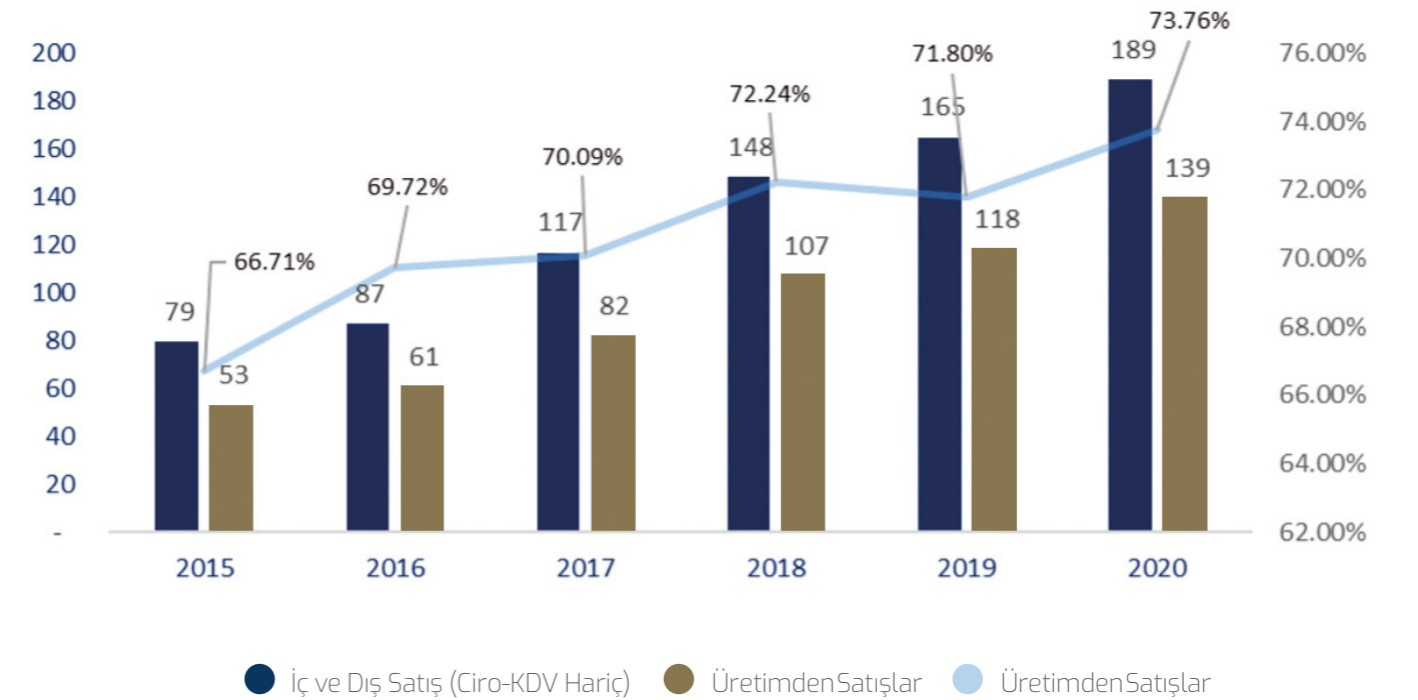
2020 yılında katma değer, 100 milyon dolar azalmıştır. TL bazında ise 2019 yılında 25.3 milyar TL seviyesinde olan katma değer, geçen yıl %21 artışla 30.6 milyar TL'ye ulaşmıştır.

2020 yılında küresel salgının da etkisiyle satışlar dolar bazında 2010 yılı seviyesine gerilemiştir. Ayrıca TL'nin değer

kaybı da şirketlerin satışlarının dolar bazında azalmasında önemli rol oynamıştır. 2019 yılında ortalama dolar kuru 5.67 iken 2020 yılında 7.01 seviyesine çıkmıştır. Türk Lirası, dolara karşı %23 değer kaybetmiştir.

2019 yılında dolar bazında ilk 250 firmanın toplamdaki satışları 29 milyar dolar olarak gerçekleşirken bu rakam 2020 yılında 26.9 milyar dolar olmuştur. 2019 ile 2020 yıllarında dolar bazında net satışlar %7 azalmıştır. Aynı şekilde ilk 250 firmanın 2020 yılında 2019 yılına göre toplam vergi öncesi dönem kârı dolar bazında %30 azalmış olup 1.8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

BTSO 250 Firması Ciro Gelişimi (TL)

Bursa sanayi alanında özellikle otomotiv ana ve yan sanayi, kimya, tekstil ve hazır giyim, makine-ekipman sanayi ve metal ana sanayi öne çıkan sektörler olarak geçmiş yıllarda olduğu gibi 2020 yılında da öncü sektörler olarak ağırlığını devam ettirmiştir. Toplam katma değer yaklaşık %73'ünü öncü sektörlerde yer alan sanayi kuruluşları oluşturmuştur.

Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'nın açıkladığı verilere göre en yüksek ciroya sahip 250 firma, 2020 yılında

toplam 189 milyar TL ciroya ulaşmıştır. İlk 250 firmanın 2019'da gerçekleştirdiği ciroya göre TL bazında %14.7 satış büyümesi sağlamakla birlikte reel büyüme sifıra yakındır.

Grafikte de belirtildiği üzere 2015 yılından itibaren satışlar artış gösterirken satışların içinde üretimden satışların payı artan bir eğilim ile yükselmiştir. 2020 yılında ilk 250 firmanın satışları içinde üretimden satışların payı 2019 senesine göre %2 artmıştır.

Öncü Sektörlerde Ciro Değişimi 2019-2020

Sektörler	Değişim (TL)	Değişim (%)
Otomotiv Ana Sanayi	11,220,946,754	24.23%
Otomotiv Yan Sanayi	2,952,084,119	10.93%
Gıda, Tarım ve Hayvancılık	2,767,869,193	15.37%
Tekstil	425,479,195	2.72%
Makine ve Teçhizat	2,661,971,409	21.67%
Metal	1,863,104,044	14.72%
Perakende Ticareti	1,902,295,822	29.15%
Hazır Giyim	121,943,097	3.47%
Elektrik-Elektronik	442,967,839	31.78%
Ekonomik İlişkiler ve Finans	749,049,586	181.74%
Hizmet, Eğitim ve Danışmanlık	-287,200,651	-21.88%

2020 yılı içinde cirosunu tutar olarak en çok artıran sektörleri incelediğimizde yine Bursa'nın ekonomisinden en çok pay alan lokomotif sektörleri görmekteyiz ve bu sektörler ek olarak küresel pandeminin de etkisi ile perakende ticareti, ekonomik ve finans sektörlerinin de cirosunda artış görülmüştür.

Özellikle hizmet sektöründeki firmaların cirolarında

küresel pandemi nedeniyle ciddi bir daralma yaşanmıştır. Öncü sektörlerin yıllar içinde performanslarını devam ettirmeleri ve ülke ekonomisine katkılarını sürdürmeye devam etmesi beklenmektedir. Bursa ekonomisinin önde gelen sektörleri olan otomotiv ana ve yan sanayi, tekstil, makine teçhizat, gıda, tarım ve hayvancılık sektörü Bursa'nın ve ülke ekonomisinin gelişimine büyük katkı sağlamaktadır.

İhracat Değişimi (\$)

Sektörler	2019	2020	%
Ağaç, Orman Ürünleri ve Mobilya	-	-	-
Çevre ve Geri Dönüşüm	-	-	-
Çimento, Toprak Ürünleri ve Madencilik	-	29.884.562	-
Ekonomik İlişkiler ve Finans	-	0	-
Elektrik-Elektronik	83.887.665	92.753.882	11%
Enerji	-	-	-
Gıda, Tarım ve Hayvancılık	274.974.008	327.992.983	19%
Hazır Giyim	420.771.775	-	-
Hizmet, Eğitim ve Danışmanlık	0	0	0
İnşaat	34.764	0	-
Kimya	18.225.064	-	-
Lojistik	-	25.420.972	-
Makine ve Teçhizat	1.506.104.240	1.383.611.145	-8%
Metal	602.516.574	528.503.422	-12%
Otomotiv Ana Sanayi	6.202.874.536	4.713.933.042	-24%
Otomotiv Yan Sanayi	1.655.184.786	1.479.258.078	-11%
Perakende Ticareti	31.890.008	51.111.865	60%
Plastik	-	82.014.960	-
Sağlık	-	134.055	-
Tekstil	590.408.232	781.574.172	32%
TOPLAM	11.521.829.976	9.885.455.893	-14%

İlk 250 firma verilerine göre 2020 yılında ihracat dolar bazında %14 oranında gerilemiştir. İhracatın azalmasındaki en önemli sebep ise küresel pandemi nedeniyle ekonomilerde yaşanan daralmalardır. Ayrıca pandeminin etkisinin azaldığı dönemlerde de tedarik zincirinde yaşanan aksaklıklar özellikle ihracatı yüksek olan sektörler paydaşlarının kârlılıklarını ve satış gelirlerini önemli düzeyde etkilemiştir.

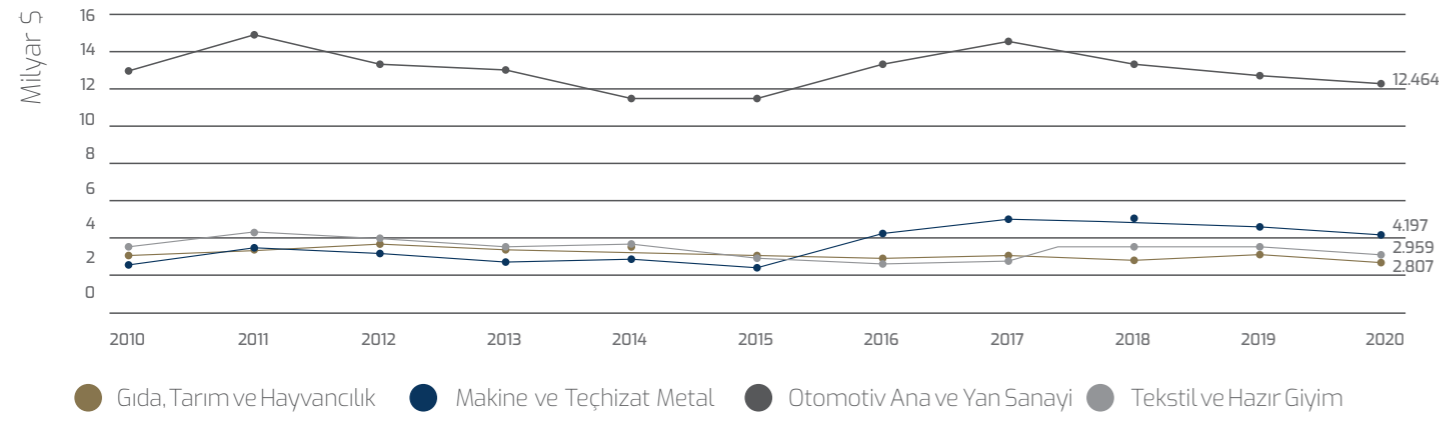
Şirketlerin TL'nin değer kaybına karşı doğal korunma mekanizması olan ihracat gelirleri şirketlerin nakit akışları ve kârlılıkları için önemlidir. 2021 yılında reel

büyümede ihracat gelirlerindeki artışın önemli bir yer tutacağı beklenmektedir.

Bursa'da faaliyet gösteren ilk 250 firmayı 4 ana sektör bazında 2019-2020 yıllarının yıllık ciro değerlerini (USD) karşılaştırdığımızda;

- Gıda Tarım Hayvancılık sektörü %6.82,
- Makine, Teçhizat ve Metal sektörü %4.5,
- Otomotiv ana ve yan sanayi %3.62
- Tekstil ve hazır giyim sektörü ise %17 küçülmüştür.

2010-2020 Sektörlere Göre Net Satışlar

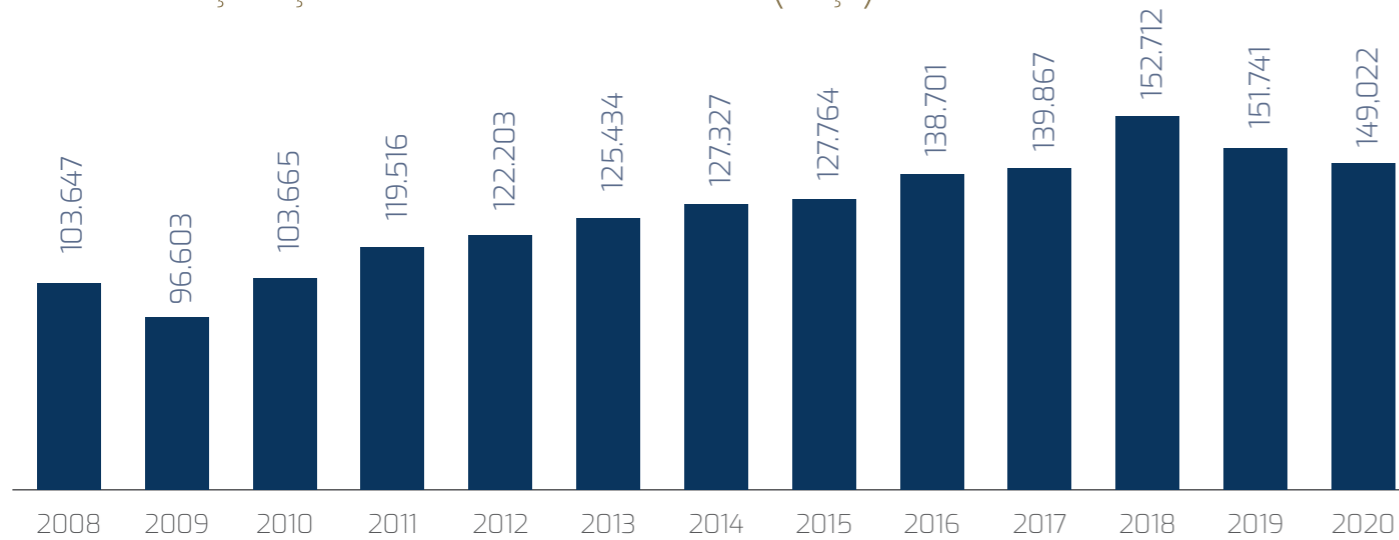

Yukarıdaki grafikte de belirtildiği gibi 2019 -2020 yılları arasında Bursa ekonomisinin lokomotif sektörlerinin net satışlar üzerinden gelişimini göstermektedir.

Özellikle son 5 yıla bakıldığında 2015 senesinden sonra makine ve teçhizat sektörü 2017 yılında zirve yaptıktan sonradüşüş eğilimindedir. Gıda ve tekstil yatay konumdadır.

Otomotiv ana ve yan sanayi sektöründe USD bazında 2020 yılında aşağı yönlü bir eğilim izlemektedir. Türk Lirası'nın dolara karşı değer kaybı ve küresel pandeminin etkisiyle öncü sektörlerin tamamının satışlarında dolar bazında düşüş yaşanmıştır. Ancak, TL bazında değerlendirmelerde toplam satışta artış görülmektedir.

Ücretle Çalışanların Ortalaması (Kişi)

Satışlara bakarken bu firmaların oluşturdukları istihdam da çok önemli bir göstergedir. Bu noktada baktığımızda 2020 yılında ücretle çalışanlar kişi ortalaması grafiğine göre 2019 yılına göre 2.719 kişi kişi azalmıştır.

BT50 250 Firmalarının 2017-2020 Yılları Performans Analizi

Rasyolar	Özkaynak/Net Aktifler	Net Aktif Devir Hızı	Özkaynak Devir Hızı	Net Aktif Kârlılığı (ROA)	Özkaynak Kârlılığı (ROE)	Satış Kârlılığı
2017	33%	144%	495%	9%	26,3%	6%
2018	34%	146%	487%	9%	26,0%	6%
2019	35%	142%	404%	8%	21,7%	5%
2020	26%	130%	379%	9%	34,2%	7%

Aktifler açısından incelediğimizde 2020 yılında firmaların aktif büyüklüklerinin 2019 yılına göre TL bazında %25 arttığını ve aktif devir hızının %130 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Aktif Devir hızı firmaların daha verimli çalıştıklarını, kaynaklarını daha verimli kullandıklarını göstermektedir. Aktif kârlılığı ve özkaynak kârlılığı bir şirketin toplam varlıklarına göre ne kadar kârlı olduğunu gösteren önemli bir göstergelerdir. Aktif ve öz kaynak kârlılığı 2019 yılında sırasıyla %9 ve %4 olmuştur. Öz kaynakların aktif içindeki payı %26 seviyesinde gerçekleşmiş olup İSO 500 ve Türkiye genelinin altına düşmüştür.

İlk 250 firmanın geçen yıl 224 adet firma kâr etmiştir. 13,5 milyar TL kâr açıklanırken, firmaların genel net kâr marjı 2020 yılında %6,6 seviyesinde gerçekleşmiş olup 2019 senesine göre 130 baz puan artmıştır.

Net kâr oranı açısından firmaların sektörlere göre ağırlıklarını incelediğimizde ilk 5 sektör, otomotiv yan sanayisi %27,6, otomotiv ana sanayi %20,75, tekstil %13, gıda %10 ve son olarak metal sanayi %9 ile ilk 5 sektör içinde yer almaktadır.

Dönem Kâr/ Net Satışlar	Gıda, Tarım ve Hayvancılık	Makine, Teçhizat ve Metal	Otomotiv Ana ve Yan Sanayi	Tekstil ve Hazır Giyim
2017	6%	7%	7%	8%
2018	4%	6%	7%	8%
2019	6%	5%	6%	7%
2020	6%	6%	7%	10%

Bursa ekonomisinde rol oynayan lokomotif sektörlerin kârlılığı diğer sektörlerle karşılaştırıldığında daha düşük olsa bile 2017, 2018, 2019 ve 2020 yılları içerisinde gıda tarım ve hayvancılık sektörünün kâr marjı %6, makine ve teçhizatın %6, otomotiv ana ve yan sanayinin %7 ve tekstilin net kâr marjı %10 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu tabloda en çok dikkat çeken sektör ise tekstil sektörüdür. Tekstil sektörü 2019 yılına göre kâr marjını %3 artırmıştır.

Sektör Bazında Aktif Büyüklük Değişimi

Sektörler	2019	2020	Değişim
Otomotiv Yan Sanayi	19,750,818,391	27,632,274,766	40%
Otomotiv Ana Sanayi	-	-	
Tekstil	15,985,687,406	19,040,864,083	19%
Enerji	14,081,088,039	-	
Gıda, Tarım ve Hayvancılık	13,526,034,351	15,687,314,448	16%
Makine ve Teçhizat	9,877,135,044	13,391,762,033	36%
Metal	9,268,323,070	10,274,527,013	11%
Perakende Ticareti	3,229,142,767	3,868,732,155	20%
Hazır Giyim	1,991,261,670	2,582,084,166	30%
Çimento, Toprak Ürünleri ve Madencilik	-	2,455,820,478	
Plastik	1,136,653,519	1,532,163,664	35%
Hizmet, Eğitim ve Danışmanlık	1,271,583,955	1,342,562,196	6%
Ağaç, Orman Ürünleri ve Mobilya	-	1,209,597,808	
Sağlık	1,264,999,782	-	
Kimya	1,002,211,292	1,255,889,008	25%
Lojistik	1,075,186,206	1,215,052,741	13%
Elektrik-Elektronik	999,140,305	1,126,119,396	13%
Çevre ve Geri Dönüşüm	-	601,844,882	
Turizm	524,119,509	-	
Ekonomik İlişkiler ve Finans	6,372,630	49,751,148	681%
Diğer (Verisi Açıklanmayan Sektörler)	21,141,526,284	42,477,597,832	101%
TOPLAM	116,131,284,220	145,743,957,817	25%

Sektörlerin aktif büyüklükleri incelendiğinde otomotiv yan sanayi 27.6 milyar TL ile ilk sırada yer almaktadır. Ayrıca ekonomik ilişkiler ve finans sektöründen sonra aktifleri en çok artan sektör yine otomotiv yan sanayidir.

İlgili veriler BTSO tarafından açıklanmamıştır.

Sektör Bazında Aktif Büyüklük Ağırlıkları

Sektörler	2019	2020
Otomotiv Yan Sanayi	17.0%	19.0%
Tekstil	13.8%	13.1%
Enerji	12.1%	-
Gıda, Tarım ve Hayvancılık	11.6%	10.8%
Makine ve Teçhizat	8.5%	9.2%
Metal	8.0%	7.0%
Perakende Ticareti	2.8%	2.7%
Hazır Giyim	1.7%	1.8%
Çimento, Toprak Ürünleri ve Madencilik	-	1.7%
Plastik	1.0%	1.1%
Hizmet, Eğitim ve Danışmanlık	1.1%	0.9%
Ağaç, Orman Ürünleri ve Mobilya	-	0.8%
Sağlık	1.1%	-
Kimya	0.9%	0.9%
Lojistik	0.9%	0.8%
Elektrik-Elektronik	0.9%	0.8%
Çevre ve Geri Dönüşüm	-	0.4%
Turizm	0.5%	-
Diğer (Verisi açıklanmayan sektörler)	18.2%	29.2%
TOPLAM	100%	100%

Bursa'nın lokomotif sektörleri olarak belirtilen otomotiv ve otomotiv yan sanayi, tekstil, gıda, tarım ve hayvancılık, makine teçhizat sektörlerinin aktif büyüklükleri toplamı %50'nin üzerindedir.

İlgili veriler BTSO tarafından açıklanmamıştır.

Sektör Bazında Özkaynak Değişimi

Sektörler	2019	2020	Değişim
Otomotiv Yan Sanayi	8,863,505,666	12,057,036,867	36%
Tekstil	6,673,392,141	7,500,836,723	12%
Gıda, Tarım ve Hayvancılık	5,132,205,942	6,511,445,021	27%
Makine ve Teçhizat	4,025,713,085	5,124,536,019	27%
Metal	3,079,531,356	3,078,798,462	0%
Perakende Ticareti	948,095,821	1,181,923,958	25%
Hizmet, Eğitim ve Danışmanlık	749,395,146	700,547,938	-7%
Kimya	469,479,963	573,482,080	22%
Plastik	381,858,211	558,647,294	46%
Ağaç, Orman Ürünleri ve Mobilya	-	557,369,869	-
Lojistik	356,943,726	531,807,837	49%
Çimento, Toprak Ürünleri ve Madencilik	-	453,101,219	-
Hazır Giyim	292,713,852	390,912,181	34%
Elektrik-Elektronik	320,341,746	369,169,700	15%
Çevre ve Geri Dönüşüm	-	213,572,891	-
Ekonomik İlişkiler ve Finans	6,277,584	38,203,198	509%
Enerji	2,878,069,054	-	-
İnşaat	-	-	-
Otomotiv Ana Sanayi	-	-	-
Sağlık	253,879,682	-	-
Diğer (Verisi açıklanmayan sektörler)	6,374,560,701	10,058,927,444	173%
TOPLAM	40,805,963,676	49,900,318,701	22%

Sektörlerin öz kaynakları incelendiğinde otomotiv yan sanayi 12 milyar TL ile ilk sırada yer almaktadır. Şirketlerin öz kaynakları TL bazında %22 artış göstermiştir. Otomotiv yan sanayi güçlü öz kaynak büyümesi ile öne çıkmaktadır. Bursa'da otomotiv ana ve yan sanayi ihracat açısından da önemli yer tutmaktadır.

İlgili veriler BTSO tarafından açıklanmamıştır.

Sektör Bazında Özkaynakların Ağırlıkları

Sektörler	2019	2020
Otomotiv Yan Sanayi	21,72%	24,16%
Tekstil	16,35%	15,03%
Gıda, Tarım ve Hayvancılık	12,58%	13,05%
Makine ve Teçhizat	9,87%	10,27%
Metal	7,55%	6,17%
Perakende Ticareti	2,32%	2,37%
Hizmet, Eğitim ve Danışmanlık	1,84%	1,40%
Kimya	1,15%	1,15%
Plastik	0,94%	1,12%
Ağaç, Orman Ürünleri ve Mobilya	-	1,12%
Lojistik	0,87%	1,07%
Çimento, Toprak Ürünleri ve Madencilik	-	0,91%
Hazır Giyim	0,72%	0,78%
Elektrik-Elektronik	0,79%	0,74%
Çevre ve Geri Dönüşüm	-	0,43%
Ekonomik İlişkiler ve Finans	0,02%	0,08%
Enerji	7,05%	-
Sağlık	0,62%	-
Diğer (Verisi Açıklanmayan Firmalar)	15,62%	20,16%
TOPLAM	100%	100%

İlgili veriler BTSO tarafından açıklanmamıştır.

Sektörler

	2020 Satış Kârlılığı	2019 Satış Kârlılığı	Değişim	2020 Aktif Kârlılığı	2019 Aktif Kârlılığı	Değişim	2020 Özkaynak Kârlılığı	2019 Özkaynak Kârlılığı	Değişim
Ağaç, Orman Ürünleri ve Mobilya	12,1%	9,1%	3,0%	16,3%	14,9%	1,4%	35,4%	29,1%	6,3%
Çevre ve Geri Dönüşüm	5,0%	4,3%	0,7%	7,9%	6,8%	1,1%	22,2%	20,0%	2,2%
Çimento, Toprak Ürünleri ve Madencilik	-18,8%	-1,8%	-17,0%	-9,4%	-2,5%	-6,9%	-51,1%	-4,0%	-47,1%
Ekonomik İlişkiler ve Finans	0,1%	0,0%	0,0%	1,7%	1,7%	-0,1%	2,2%	1,8%	0,4%
Elektrik-Elektronik	4,2%	1,2%	3,0%	6,9%	1,7%	5,1%	21,0%	5,4%	15,6%
Enerji	6,7%	0,1%	6,6%	4,3%	0,1%	4,2%	20,1%	0,3%	19,8%
Gıda, Tarım ve Hayvancılık	5,9%	5,8%	0,1%	7,8%	7,7%	0,2%	18,9%	20,2%	-1,4%
Hazır Giyim	3,8%	2,5%	1,3%	5,3%	4,5%	0,9%	35,2%	30,3%	4,9%
Hizmet, Eğitim ve Danışmanlık	-15,4%	-2,1%	-13,3%	-11,7%	-2,1%	-9,6%	-22,5%	-3,6%	-18,9%
İnşaat	9,0%	4,9%	4,1%	6,5%	3,4%	3,2%	18,6%	15,4%	3,2%
Kimya	15,9%	12,0%	4,0%	16,7%	14,3%	2,4%	36,6%	30,6%	6,0%
Lojistik	20,7%	19,7%	1,0%	14,6%	12,1%	2,5%	33,4%	36,5%	-3,1%
Makine ve Teçhizat	4,5%	4,4%	0,1%	5,0%	5,5%	-0,5%	13,1%	13,5%	-0,4%
Metal	7,8%	5,2%	2,6%	11,0%	7,1%	3,9%	36,6%	21,2%	15,4%
Otomotiv Ana Sanayi	4,6%	3,9%	0,7%	10,3%	10,1%	0,2%	42,5%	37,7%	4,7%
Otomotiv Yan Sanayi	11,6%	10,0%	1,6%	12,6%	13,7%	-1,1%	28,9%	30,5%	-1,6%
Perakende Ticareti	3,5%	4,2%	-0,7%	7,6%	8,5%	-0,9%	24,9%	28,9%	-4,1%
Plastik	10,3%	3,3%	7,0%	13,6%	4,6%	9,0%	37,2%	13,7%	23,5%
Sağlık	27,6%	2,0%	25,5%	55,3%	6,0%	49,3%	113,0%	29,8%	83,2%
Tekstil	10,8%	7,1%	3,7%	9,1%	7,0%	2,2%	23,2%	16,7%	6,6%
Toplam	6,7%	5,4%	1,3%	8,7%	7,6%	1,0%	25,3%	21,7%	3,6%

2020 yılında firmaların satışları, aktif kârlılığı ve öz kaynak kârlılığı artmıştır. Öncelikle olarak lokomotif sektörleri kârlılık açısından incelersek;

Otomotiv yan sanayide hem aktif kârlılığında %11'lik azalma gözlenirken öz kaynak kârlılığında da %1,6'lık bir azalış gözlenmiştir. Tekstil sektöründe ise incelediğimizde en çok artış gösteren kârlılık öz kaynak kârlılığında görülmüştür. 2019 yılına göre 2020 senesinde %6,6 özkaynak kârlılığı artmıştır. Makine ve teçhizat sektöründe kârlılıklarabaktığımızda özellikle hem aktif kârlılığında hem de öz kaynak kârlılığında düşüş yaşanmaktadır. Gıda, tarım

ve hayvancılık sektöründe ise 2019 yılına göre satış ve aktif kârlılığında ciddi bir değişim yaşanmazken öz kaynak kârlılığında %1,4'lük bir daralma yaşanmaktadır.

Sağlık sektöründe yer alan firmaların satış kârlılığı %25,5 artmıştır. Çimento, toprak ürünleri ve madencilik sektöründe yer alan firmaların satış kârlılığı %17 düşmüştür. Sağlık sektörü aktif kârlılığı %49 artmıştır. Hizmet, eğitim ve danışmanlık sektöründe yer alan firmaların aktif kârlılığı pandemisinde önemli etkisiyle %9,6 düşmüştür. Özkaynak kârlılığında ise sağlık sektörü öne çıkmaktadır.

Sektör Bazında Katma Değer Değişimi

Temel Mali Göstergeler	2019	2020	Değişim	Toplamda Ağırlığı 2020
Otomotiv Yan Sanayi	6.428.669.975	7.684.848.416	20%	25%
Tekstil	3.283.612.724	4.990.394.856	52%	16%
Makine ve Teçhizat	2.691.857.778	3.597.407.774	34%	12%
Gıda, Tarım ve Hayvancılık	3.200.046.008	3.259.989.852	2%	11%
Metal	1.746.275.635	2.963.146.691	70%	10%
Enerji	1.502.967.805	1.657.468.089	10%	5%
Perakende Ticareti	1.080.720.778	1.021.361.920	-5%	3%
Hizmet, Eğitim ve Danışmanlık	672.368.287	527.837.557	-21%	2%
Hazır Giyim	313.222.618	397.017.865	27%	1%
Plastik	173.355.356	355.037.353	105%	1%
Diğer (Verisi açıklanmayan sektörler)	4.225.402.054	4.185.249.316	-1%	14%
Toplam	25.318.499.018	30.639.759.689	21%	

2020 Senesinde BTSO 250 firmalarının oluşturdukları katma değeri incelediğimizde toplamda 30,6 milyar TL katma değere ulaşılmıştır. Tekstil, metal ve plastik sektörlerinde önemli düzeyde katma değer artışı yaşanmıştır.

Sektörel olarak incelediğimizde ise; en çok katma değer sağlayan sektörler Bursa ekonomisinde öncü sektörler olup;

- Otomotiv yan sanayinin payı %25
- Tekstilin %16,3
- Gıda, Tarım ve Hayvancılığın payı %10,64
- Makine ve Teçhizatın payı %11,74
- Metal sektörünün payı ise %9,67 'dir.

Sektörler	2019 Finansman Giderleri/Faaliyet Kârı (Zararı) %	2020 Finansman Giderleri/ Faaliyet Kârı (Zararı) %
Enerji	293.6%	122.8%
Makine ve Teçhizat	64.3%	121.1%
Perakende Ticareti	60.3%	60.4%
Tekstil	38.7%	59.8%
Otomotiv Ana Sanayi	24.1%	56.9%
Metal	37.9%	52.2%
Çevre ve Geri Dönüşüm	65.3%	48.7%
Hazır Giyim	35.9%	38%
Plastik	51.6%	26.5%
Gıda, Tarım ve Hayvancılık	38.6%	26.3%
Lojistik	26.6%	17.5%
İnşaat	24%	14%
Otomotiv Yan Sanayi	12.9%	13.4%
Sağlık	3.5%	12.4%
Ağaç, Orman Ürünleri ve Mobilya	12.1%	10.8%
Kimya	4.8%	4.2%
Ekonomik İlişkiler ve Finans	4.4%	0.6%
Hizmet, Eğitim ve Danışmanlık	-197.1%	-11%
Çimento, Toprak Ürünleri ve Madencilik	-96.4%	-97.3%
Turizm	0%	-

TOPLAM

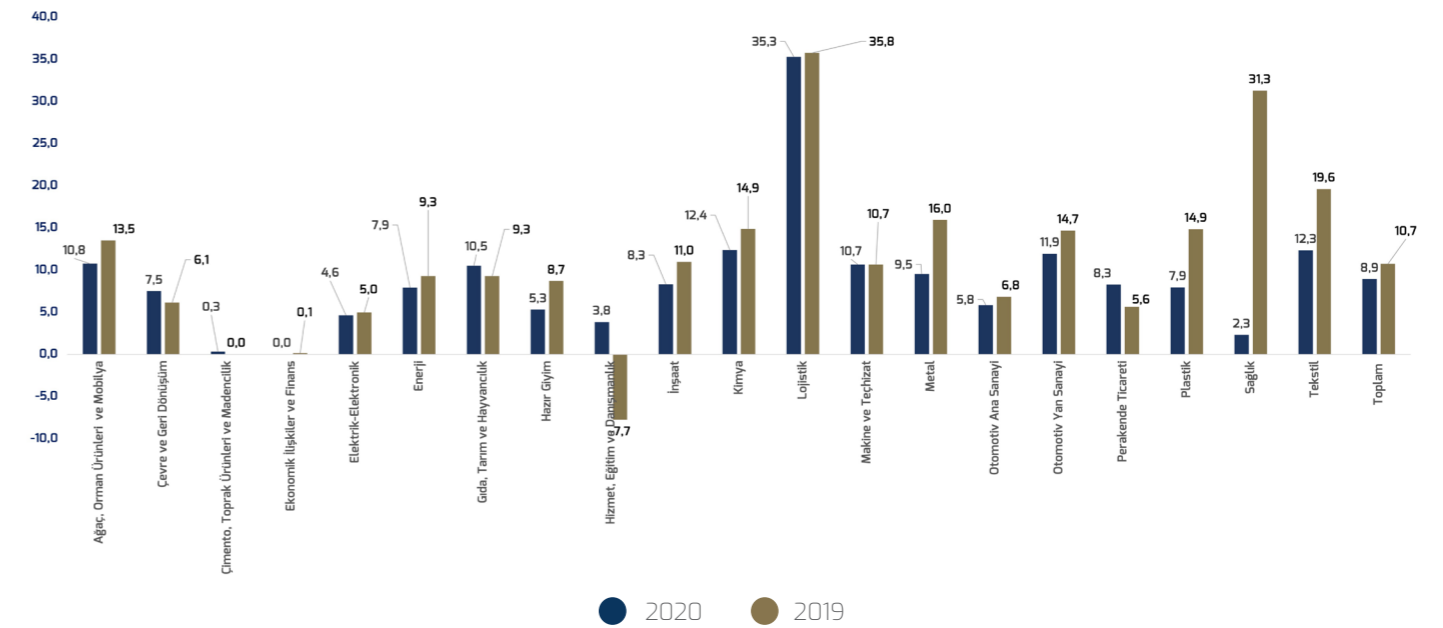
41.7% **49.2%**

2020 yılında ilk 250 firma araştırmasında yer alan şirketlerin finansman giderleri net kâr üzerinde önemli düzeyde baskı oluşturmuştur. İşletme finansmanının en az şirketlerin operasyonel faaliyetleri kadar önemli olduğu yukarıdaki grafikten anlaşılmaktadır. 2020 yılında 250 firmanın faaliyet kârının net satışlara oranı %9 seviyesindedir. Finansman giderlerinin net satışlara oranı ise %4 olarak gerçekleşmektedir. Bu noktada ilk 250'deki firmalar satışlarının %4'ünü finansman giderlerine ayırmaktadır. İlk 250 firmanın 17.2 milyar TL düzeyindeki faaliyet kârının, 8.4 milyar TL olan finansman giderine bölümüyle söz konusu firmaların faiz karşılama oranı 2x olarak hesaplanabilir. Bu rasyoda 250 listesinde yer alan

şirketlerin, oluşturdukları faaliyet kârı ile şu anda ödedikleri finansman giderlerini 2 katına kadar karşılayabileceklerini göstermektedir.

Şirketlerin sürdürülebilir büyüme ve yeni yatırım kararları için işletme sermayesinin doğru yönetimi ve nakit akışlarının güçlenmesi gerekmektedir. Finansman giderlerindeki artışın en önemli sebeplerinden biri de 2020 yılında TL'nin gelişmiş ülke para birimlerine karşı değer kaybetmesidir. Döviz cinsinden kullanılan banka kredilerinin firma yükümlülüklerini artırması ve ayrıca kur farkı giderlerinin de artırması firmaların net kârlılıklarını olumsuz yönde etkilemiştir.

Sektörelere Göre FAVÖK Marjları (%)

FAVÖK (EBİTDA) açısından firmaların performansına baktığımızda 2020 yılında toplamda 20.2 milyar TL FAVÖK gerçekleşmiş olup bu rakamın toplam satışlar içindeki oranı %10.7'dir.

En yüksek FAVÖK marjına %35,8 ile lojistik sektörü sahip iken, onu %31,3 ile turizm sektörü takip etmektedir. Diğer sektörler ise sırasıyla %19,6 ile tekstil, %16 metal sanayi, %14,9 ile kimya ve plastik sektörü ile %14,7 otomotiv yan sanayi şeklinde sıralanmaktadır.

Özetle, 2020 yılından Bursa'da ilk 250 firmaları, 189 milyar TL net satış, 30,6 milyar TL katma değer, 20,2 milyar TL FAVÖK değerine ulaşmıştır. Ancak FAVÖK marjı %10,7 ile ortalamasının altındadır. İlk 250 firma satışları TL bazında her ne kadar artsa da dolar bazında düşmüştür. 2020 yılı aktif devir hızı %130 seviyesinde gerçekleşmiştir. 12,6 milyar TL net kâr ve 9,8 milyar dolar ihracat Bursa'yi ayırtıran rakamlardır. 2020 yılında geçmiş yıllarda olduğu gibi şirketlerin finansman giderleri şirket kârlılıkları

üzerinde baskı yapmaya devam etmiştir. Küresel pandeminin ülke ekonomilerinde küçülmelere sebep olması Bursa'nın ihracat gelirlerinde dolar bazında %14 düşüş kaydedilmesine sebep olmuştur. Hizmet sektörü ise pandemi nedeniyle %22 oranında daralmıştır. 2020 yılında 250 firmalarının istihdam verilerinde de %2 oranında düşüş yaşanmıştır.

Besfin olarak 2021 yılında baz etkisi ve ekonomilerdeki hızlı toparlanma, aşılma çabaları ve aşitedariğinin hızlanması ile birlikte Türkiye için reel büyüme bekliyoruz.

2020 senesinde Bursa ekonomisi küresel ekonomik zorluklardan pazar risklerini dağıtmış olması nedeniyle daha az etkilenmiştir. Bursa büyürse Türkiye büyür mottosu; sürdürülebilir büyümenin en önemli unsurudur. Yüksek katma değerli ürün üretimi önümüzdeki dönemde şirketlerin odaklandığı alan olacaktır.